

Orman, Roman, Kül

SELÇUK DEMİREL'İN "BİR AĞACIN ALTINDA" SERGİSİ 24 EYLÜL - 25 EKİM TARİHLERİ ARASINDA GALERİ NEV İSTANBUL'DA YER ALACAK. AYNI ADLI KİTABI DA YAPI KREDİ YAYINLARI TARAFINDAN EYLÜLDE YAYIMLANACAK. SANATÇIYLA BU SERGİYİ VE SANATINI KONUŞTUK.

URAS KIZIL - SELÇUK DEMİREL

Görseller: Sanatçının ve galerinin izniyle

"Sanat görüneni taklit etmez, görünür kılar."
Paul Klee

Selçuk Demirel'in *Bir Ağacın Altında* kitabında yer alan figürler, zamanın izdüşümleri olur ve, parçalanmış bir zamanın içinden, bilinen gerçekliğin çok ötesinden çıkagelirler... Sanatçının 2019 yılında tamamladığı "Bir Ağacın Altında" serisi, 2002'de Çin'i 2017'de ise Japonya'yı ziyaret eden Demirel'in deneyimleri sonucu hayat bulur. Çin ve Japonya'nın pirinç kâğıt malzeme kullanılarak üretilen kaligrafi örneklerindeki doğa betimlemeleri, sanatçının burada edindiği izlenimler, hayal gücüyle yekvücut olarak kendi "yeni" görünümünü hakikatin lirik tercümesiyle açar. Doğanın bu türden görsel betimleri acıya, hüznü, endişeye ve umuda içkin-dir. Çünkü Demirel'in deneyimleri yalnızca geçmiş bir ana değil, "şimdi ve buraya" da aittir. Tıpkı, bir eserinde söylediği üzere: "Ben Yanarım, Orman Yanar."

Selçuk Demirel'in "Bir Ağacın Altında" sergisi 24 Eylül tarihinde Galeri Nev İstanbul'da açılıyor. Bu vesileyle sanatçıyla bu sergiyi ve sanatını konuştuk.

Uras Kızıl: "Bir Ağacın Altında" sergisinin hikâyesinden başlayalım istiyorum. İlk bakışta serginin düşsel evreninin insan ve insan olmayan canlıları merkezine aldığı seziliyor. Söz konusu bu evren dış dünyanın verili gerçekliğinden azade hayali bir imgelem dünyasını izleyiciye sunuyor. Bu serinin çıkış noktası nasıl oldu?

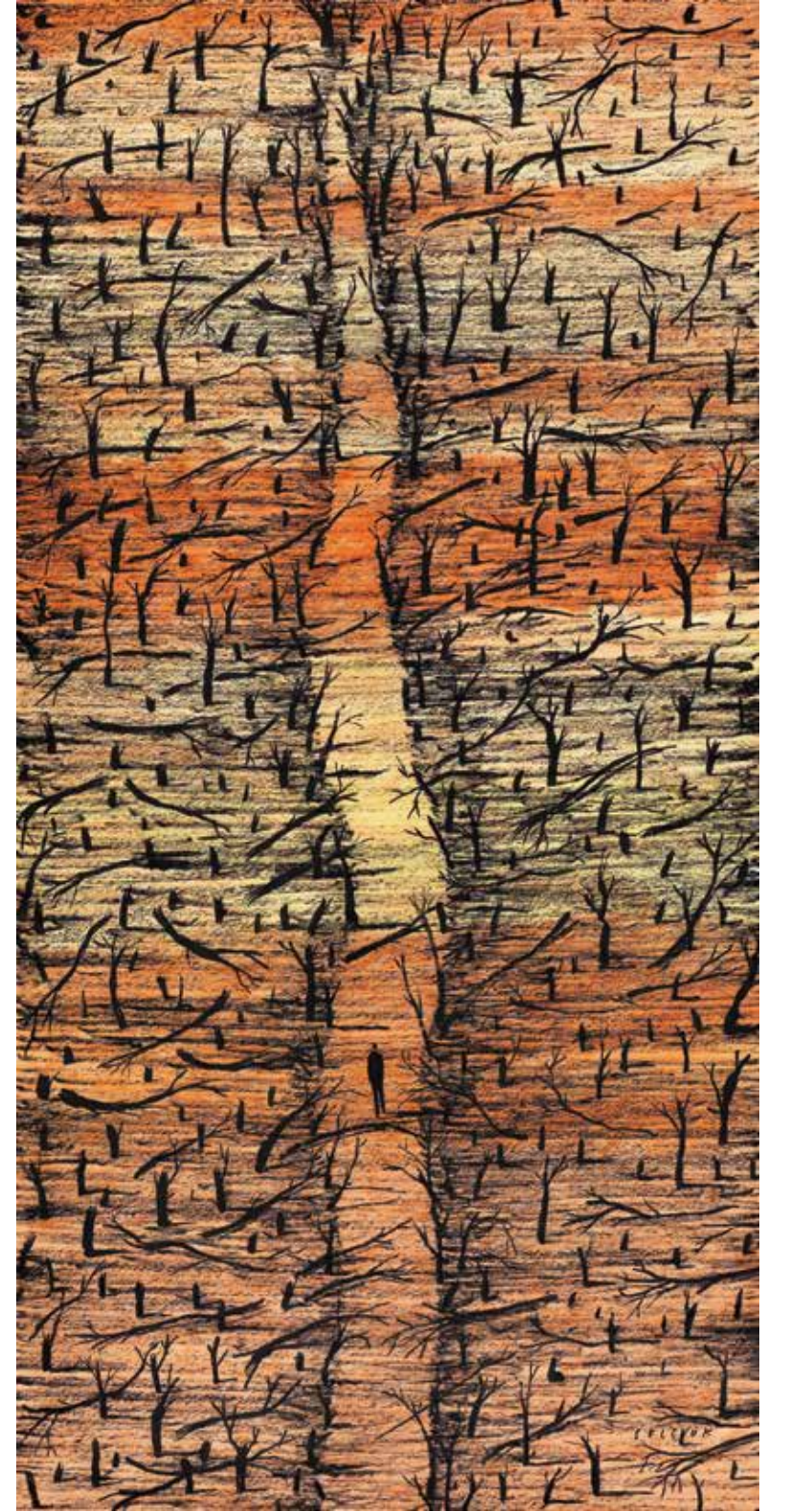
Selçuk Demirel: "Bir Ağacın Altında" sergisindeki resimler birçok yolculuğun ve başka nedenlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıktı. 2002 yılında Çin'e yaptığımız uzun yolculuğun son durağı olan Pekin'de bir haftaya yakın bir süre kaldık. Şehirdeki müzeleri, Çin Seddi gibi yerleri gezdikten gördükten sonra, bit pazarlarını dolaşıp çarşı pazar alışverişi yaptık. Kırtasiye dükkânlarında saatlerce vakit geçirdim. El yapımı kâğıtlar, defterler ve pirinç kâğıtlarından çok miktarda satın aldım. Fırçalar, mürekkepler, porselen erotik heykeller, kaplar kısaca çizim yapmak için ne varsa... 2017 yılında bu sefer Japonya'ya gittik. Burada da uzun bir süre yolculuk ettik. Müzeleri gezdik. Dünyanın en büyük Budist tapınaklarını ziyaret ettik. Resimlerini kitaplarda gördüğüm Hokusai Katsushika, Utagawa Toyoharu, Utagawa Hiroshige, Utagawa Toyokuni gibi sanatçıların ori-

jinal baskılarını hayranlıkla izledim. Bu estamların çalışmalarında bir etkisinin olup olmadığını bilmiyorum. Fakat Hokusai'nin *Dalgalar* ve *Fuji* serileri benim için başyapıtlardır.

11 Mart 2011'de gerçekleşen Fukuşima felaketine rağmen Japonların doğaya daha yakın yaşadıklarını; ağaçları, çiçekleri günlük hayatlarında ve sanatsal yaratımlarında, giyim kuşamlarında önemsedikleri izleniminde bulundum. En nihayetinde bütün bu yolculuğun çalışmalarım üzerinde nasıl bir etki yapacağını; yediğim, içtiğim, gördüğüm şeylerin sanatsal yaratıma nasıl dönüşeceğini merak etmişimdir.

Ceplerimden eksik etmediğim defterlere, ilgili-ilsiz notlar ve desenlerle bu yolculukları kayıt altına almaya çalıştım. Bir armut görünce kadın vücudu hayal eden ben, kadın vücudu görünce de gördüğüm şeye yalnızca kadın vücudu olarak bakardım. Armut aklıma bile gelmez. Bu yüzden defterlere çizdiğim çizgiler ya da notlar her zaman neyi niçin çizdiğimin ipucunu vermez.

2019 yılının başında arşivimde bir şeyler ararken tesadüfen Çin'de satın aldığım kâğıt paketini buldum. İplerini kesip paketi açtım. İçerisinden iki üç kâğıdı çıkarıp düzelmeleri için dikey bir şekilde astım. Kâğıtlardan birini masamın üzerine yaydım. Bir kaligrafi ustası gibi, 50x100 cm boyutundaki bu kâğıtlar üzerine, daha önce hazırladığım çini mürekkebi ve fırçalarla biraz zor bir pozisyonda bilinçsizce ağaçlar çizmeye başladım. İncecik, kırılmalı bir daldan oluşan bu ağaçlar, yan yana ve alt alta kâğıdın bütün bir yüzeyini dolduruyordu. Ardından başka bir fırça ve renkli mürekkeplerle ağaç dallarının uçlarını küçük fırça darbeleriyle renklendirdim. Kâğıtla mürekkebin ilişkisi olağanüstüydü. Sadece elimi ayarlamam yetiyordu. Ortaya küçük ormanlar çıkmaya başlamıştı bile. Bu ormanlarda dolaşmak isteyince de bir iki küçük

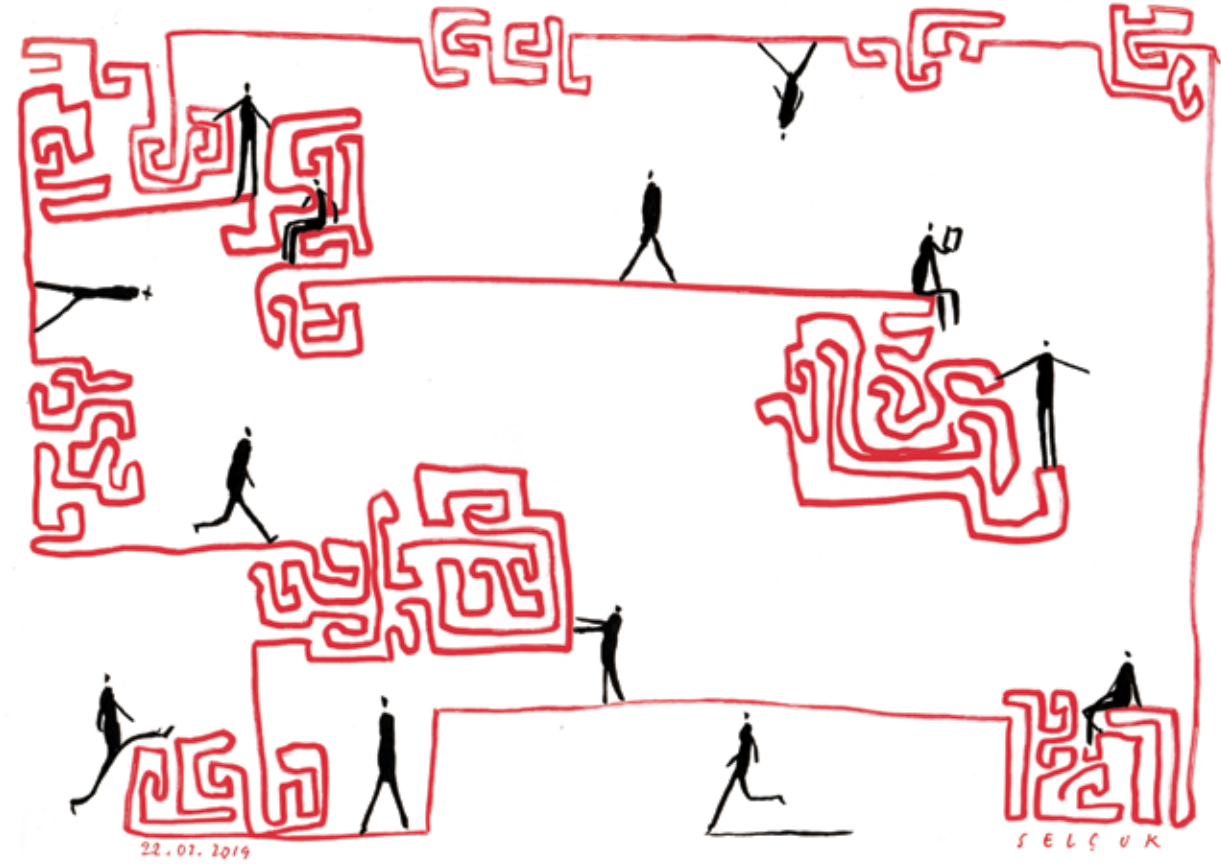
Selçuk Demirel
Orman, Roman ve Kül, 2019
Pirinç kâğıdı tuval üzerine marufle
50x100 cm

Selçuk Demirel
Bekleyiş, 2019
Kâğıt üzerine suluboya
50x65 cm

Selçuk Demirel
Bir Geyik Kendini Ağaç Zanneder, 2019
Pirinç kâğıdı tuval üzerine marufle
50x100 cm

Selçuk Demirel
Balade Sans Limite de Temps, 2019
Kâğıt üzerine mürekkep
21x29,7 cm

adamı, yine küçük fırça darbeleriyle yerleştiriyordum. Ortaya etkileyici bir resim çıktığını görmeye başlamıştım. Bir, iki, üç, dört derken kendimi beklemediğim, daha önce düşünmediğim yeni bir çalışmanın başında buldum.

Bu pirinç kâğıtları suya ve mürekkebe karşı oldukça dayanıklıydı. Bütün kırılabilirliğine rağmen, birçok resimde bana eşlik etti. Hiçbir kâğıdı çöpe atmadım. Hiçbir resmi bu olmadı deyip buruşturup fırlatmadım. Kâğıt istediğim her biçime cevap veriyordu. Daha sonra bu kâğıtlar, tuval üzerine "marufla" denen bir teknikte sergilenmek üzere yapılandırıldı.

Bu dizide yanmış orman görüntülerini çizdiğim dönemde, Brezilya'da Jair Bolsonaro iktidarı Amazon Ormanları'nı yakıp, oradaki halkı tamamen yok sayarak tarım alanları açıyordu. Yine aynı dönemde bütün bir

Avusturalya yangından dolayı kavruluyordu. Kangurular, koalalar ve vombatlar ağaçlarla birlikte yanıyor. Çalışmalarım ilerlerken çizdiğim ormanlarda insanlar dışında geyikleri, kaplanları, kurtları, ATTAR'ın "Kuşlar Koferansı"nı da çizdiğim bu ormanda topladım. Hatta, Robert Walser için resimlerin birinde bir kulübe inşa ettim yürüyüşlerinde ara verip dinlenmesi için. Ortaya dış dünyam ile iç dünyanın karşımlı olan bu çalışmalar çıktı. Kâğıt, kalem, fırça ve mürekkebin yarattığı alşimiye biraz duygu ve heyecan kattım o kadar.

U. K.: "Bir Ağacın Altında"da doğanın; ağaçların, nehirlerin içerisindeki insanların ve diğer canlıların adeta içsel/düşsel bir yolculuğa çıktıklarına tanıklık ederiz. Bu içsel yolculuk, adeta Caspar David Friedrich'in doğanın

içerisinde gezinmekte olan insanların aklı getirir. Aynı zamanda bu figürler, muğlaklık ve yabancılaşmanın sembolleri olarak, hareketsiz ve soyutlanmış bir şekilde, hem doğanın içinden hem de dışından görülürler. Böylesi bir ilişkiselliği kurgulamanıza yol açan temel itki neydi?

S. D.: Bu insan figürleri her gün yanımdan geçerken gördüğümüz, kim olduklarını bilmediğimiz insanlar, "kimse"lerdir. Adeta gölge insanlardır. Bu açıdan bakıldığında biz de bir başkası için kimseyizdir. Hep birlikte, tek başına bir yaşamın figürleriyiz. Tıpkı Fernando Pessoa'nın görünmez bir figürün gölgesinden başka bir şey olmadığını söylediği deyişinde olduğu gibi.¹

Venedik ve Roma'daki kiliselerin duvarlarındaki resimler, vitraylar kadar yer döşemeleri de görmeye değer güzelliktedir. Bir Roma yolculuğumuzda yerdeki karoların birine bu küçük insanlardan birini çizdim. Birden bütün görüntü değişti; mermerden ya da taştan yer döşemesi bir küçük insan figürüyle doğal bir çerçeveye, bir manzaraya dönüştü. Benzer şeyleri muhtelif yerlerde tekrar ettim. Kıyıdaki kayalıkların, plajdaki çakıl taşlarının üzerine, kutulara ya da duvardaki bir lekenin yanı başına... Her seferinde bu küçük insan figürü sihirli bir şekilde bulunduğu yere ve mekâna insani bir şeyler taşıyordu. Her defasında etkileyici bir görüntü sunuyordu. En azından benim için bu *kimseler* yıllardır çizgi dünyama eşlik ediyorlar.

U. K.: Sanatınızda görsel dile eşlik eden yazının –metinsel olanın– varlığını, ki ben buna imgenin yazıyla hemhal olma durumu diyorum, görünen dünyanın yorumu açık olmasıyla ilintili. Her bir imge içerisinde taşıdığı anlam katmanlarını dil aracılığıyla açığa çıkarır. Resme bir dil olarak bakacak olursak sizin sanatınızda nesnelere kendilerini dilin ifadeleri

olarak açar ve yeniden anlamlandırılırlar. Daha önceki sergileriniz ve kitaplarınız başta John Berger olmak üzere pek çok yazar, düşünür tarafından farklı veçhelerde kaleme alındı. Resmin metinsel olanla münasebetini nasıl yorumluyorsunuz?

S. D.: Metinle görsel dil arasındaki ilişki bence tek yönlü. Metin görüneni anlamak, gördüğünü açıklamak için gerekli. Resmin ya da görsel dilin metni çözümlemesi, metni anlaması gibi bir sorunu yok. Kendi dışında başka bir dile de ihtiyacı yok. Belki de resim yazılanları resmetmek, illüstrasyonunu yapmak için bir tür ilişkisellik kurabilir. Fakat bunun ne

Selçuk Demirel
Sen Surat Okumayı Bilir misin?, 2016
Kâğıt üzerine karışık teknik
28x37,5 cm

Selçuk Demirel
Blessure, 2020
23x32 cm

görsel dile ne de metinsel olana fazla bir yararı olduğunu düşünmüyorum. Bir sergide ya da bir kitapta resimle yazı yan yana durabilir, birlikte tek bir şeye dönüşebilir. John Berger'la üç kitabı hayattayken, dördüncü kitabı ise Berger'ın ölümünden sonra gerçekleştirdik. Bu kitaplar için resimler yaptığımda, ortada henüz bir metin yoktu. *Kıyıda Adam* (1998), *Katarakt* (2011), *Duman* (2016) ve *Saat Kaç* (2018) kitaplarında ortak bir fikir vardı. Örneğin *Duman*'da sigara üzerine bir kitap fikrinden yola çıktık. Kendi köşemde yaptığım resimleri John'a postayla gönderiyordum. O da yazdıklarını aynı yolla bana gönderiyordu. Daha sonra yazı ve resmin buluşmasından ortaya kitap çıkıyordu.

Saat Kaç kitabı da ortak fikrimizdi. Ama John'un ölümünden sonra bu fikir kitaba dönüşebildi. Zaman üzerine çizdiğim desenler ve resimler için Maria Nadotti, John'un kitaplarından *zaman* temasıyla ilişkili metinleri seçti. Metinler için resimler yapmaya kalksaydım sonuç çok parlak olmayabilirdi.

Orhan Pamuk'un *Kara Kitap* romanından yola çıkarak yaptığım *Sen Surat Okumayı Bilir Misin?* (2017) kitabında da benzer bir yöntem uyguladım. Ters durumda da başarılı olma durumu yok değil. Albert Dürer (1471-1528), J. J. Grandville (1803-1847), Gustave Doré (1832-1883) gibi sanatçı ve illüstratörlerin kitaplar için yaptıkları resim ve gravürler metni de aşan sanat eserleridir. Keza Çin ve Japon estampları; Türk ve İran minyatürleri için de benzer bir durum geçerlidir.

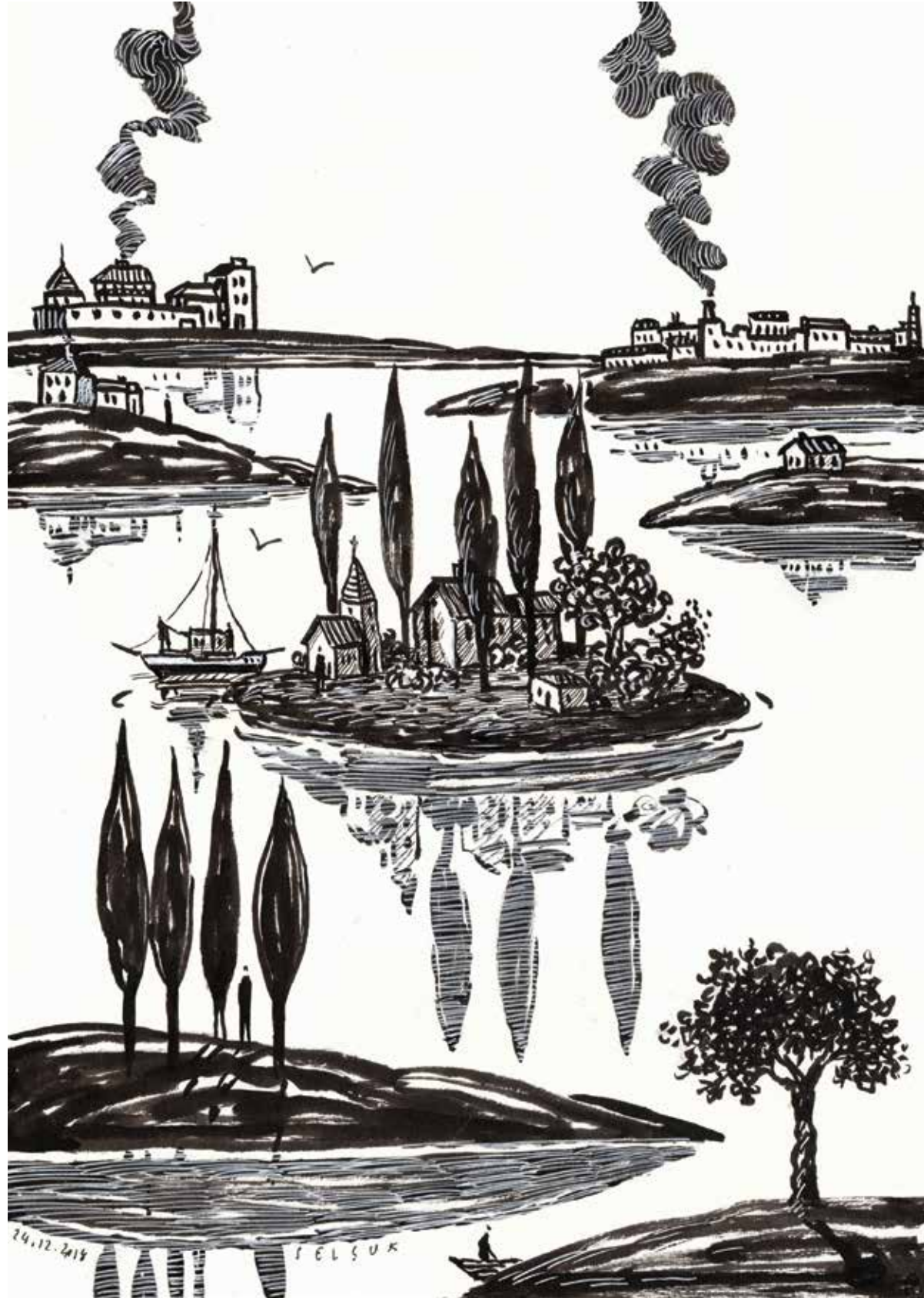
U. K.: Hikâyeleriniz gizil bir hakikati barındırıyor ve gizemli olanın açığa çık(arı)lmasını bekliyor. Tıpkı Heidegger'de sanatın da, doğanın da bir tür hakikat olarak açığa çıkarma olması gibi. Kanımca sizin doğa tasvirleriniz de kelimenin tam anlamıyla

poetik bir açığa çıkarma olarak belirirler. Sanatsal hakikat arayışındaki izlekleriniz nasıl şekilleniyor?

S. D.: Sanatçı, sanatını belki bir mühendis gibi düşünmüyor, tasarlamıyor ama eserini gerçekleştirirken birtakım teknik bilgilere gerek duyabilir. Sanatçı, heyecanını bütün gövdesiyle, aklıyla, yüreğiyle yaşayan ve bunu eseriyle kayıt altına alan, alabilen kişidir.

Kıyıda Tek Başına (2019) adıyla çıkan son kitabımdaki 60 resmi, iki yıllık sürede, aralıklarla Normandiya'daki aile evimizde kaldığım sürelerde bir deftere çizdim. Bu resimlerin bittiğine karar verdiğimde bu çalışmanın bir kitap olabileceğini düşünmeye başladım. O dönemde, ne yazık ki, John Berger artık aramızda değildi. Bu nedenle kendi başımın çaresine bakıp bir hikâye anlatmaya karar verdim. Hikâyemi resimlerden yola çıkarak oluşturmaya çalıştım. Ancak resimleri yaparken kafamda bir hikâye yoktu. Esasında kitap yapmak gibi de bir amacım bulunmuyordu. Resimler birbirinin devamı değildi. Her biri birbirinden bağımsız resimlerdi. Resimler arasındaki ilişkiyi metinle kurmaya çalıştım. Ortaya beni de şaşırtan, bugün içerisinde yaşadığımız "modern", şehirli bireyin zaman, ölüm, özgürlük, aşk, dostluk gibi bütün varoluş sorunlarını ve eskien, hızla değişen manzaranın verdiği endişeyi içinde taşıyan melankolik bir metin ortaya çıktı:

"Uçsuz bucaksız gökyüzüyle, uzaktaki ufuk çizgisiyle, deniziyle, adalarıyla, havasıyla, ağaçlarıyla oluşan gerçek bir manzara karşısında, insanın bütün bu gördüklerinin kendi hayal gücünün ürünü olduğu kuşkusuna kapıldığı olur mu? Benim başıma çok sık gelen bir durum bu. Bazen de kendimin bile var olmadığına, bir başkasının hayal gücünün ürünü olduğum ve yine bir başkasının yarattığı bir dünyada yaşıyormuşum duygusu-

na kapılırm. İnsan başkasının yarattığı bir dünyada yaşayabilir mi?”²

U. K.: Doğanın içinde yürüme pratiğine, yürümenin eylemlilik haline göndermede bulunan işlerle karşılaşıyoruz. Thomas Bernhard’ın ifadesiyle söylersek yürüme bizatihi bir düşünme eylemi, düşünme sanatıdır. “Bir Ağacın Altında” serisinde de Robert Walzer, Nâzım Hikmet, Heraklit gibi figürleri yürümenin eylemlilik halinde yakalarız. Sizin düşün dünyanızda yürüme pratiğinin yeri nedir?

S. D.: Yürümek; arka ayaklarının üzerinde doğrulup yürüyerek bugüne gelen insanoğlunun kendi varoluş tarihinin başlangıcı olmuştur. A noktasından B noktasına yapılan yürüyüşlerin, protesto adına yapılan yürüyüşlerin, göç gibi çeşitli sebeplerden ötürü zorunlu bir şekilde bir ülkeden başka bir ülkeye varmak, kurtulmak amacıyla gerçekleştirilen yürüyüşlerin hepsi kendi içerisinde farklılıklar taşır. Bir de başını alıp tek başına dağda, bayırda, ormanda dolaşmaktan söz edebiliriz. İlhan Berk’in ifadesiyle, “Dün dağlarda dolaştım, evde yoktum.”³

Her gün düzenli olarak bir bir buçuk saat yürüyorum. Bu yürüyüş, Paris sokaklarında yapılan bir yürüyüş. Yürürken neler düşündüğümü tam olarak söyleyemem. Fakat yürüyüşlerimi çoğunlukla karımla birlikte yapıyoruz. Uzun yürüyüşler, bize, evde fırsat bulup konuşamadığımız birçok konuyu, ortak projelerimizi konuşma fırsatını veriyor. Çizebilmek için durup düşünmem gerekiyor. Bu yüzden ceplerimde taşıdığım defterlerimi genel olarak kafelerde geçirdiğim zamanlarda çizdiklerimle dolduruyorum. Yürümek, düşünmek için oldukça yararlı bir eylem; hareket halindeki düşünce ya da tam tersi. Bu yüzden yolculuklarımızda, vaktimizin büyük bir kısmını bu uzun yürüyüşler alıyor. Gittiğimiz kentleri

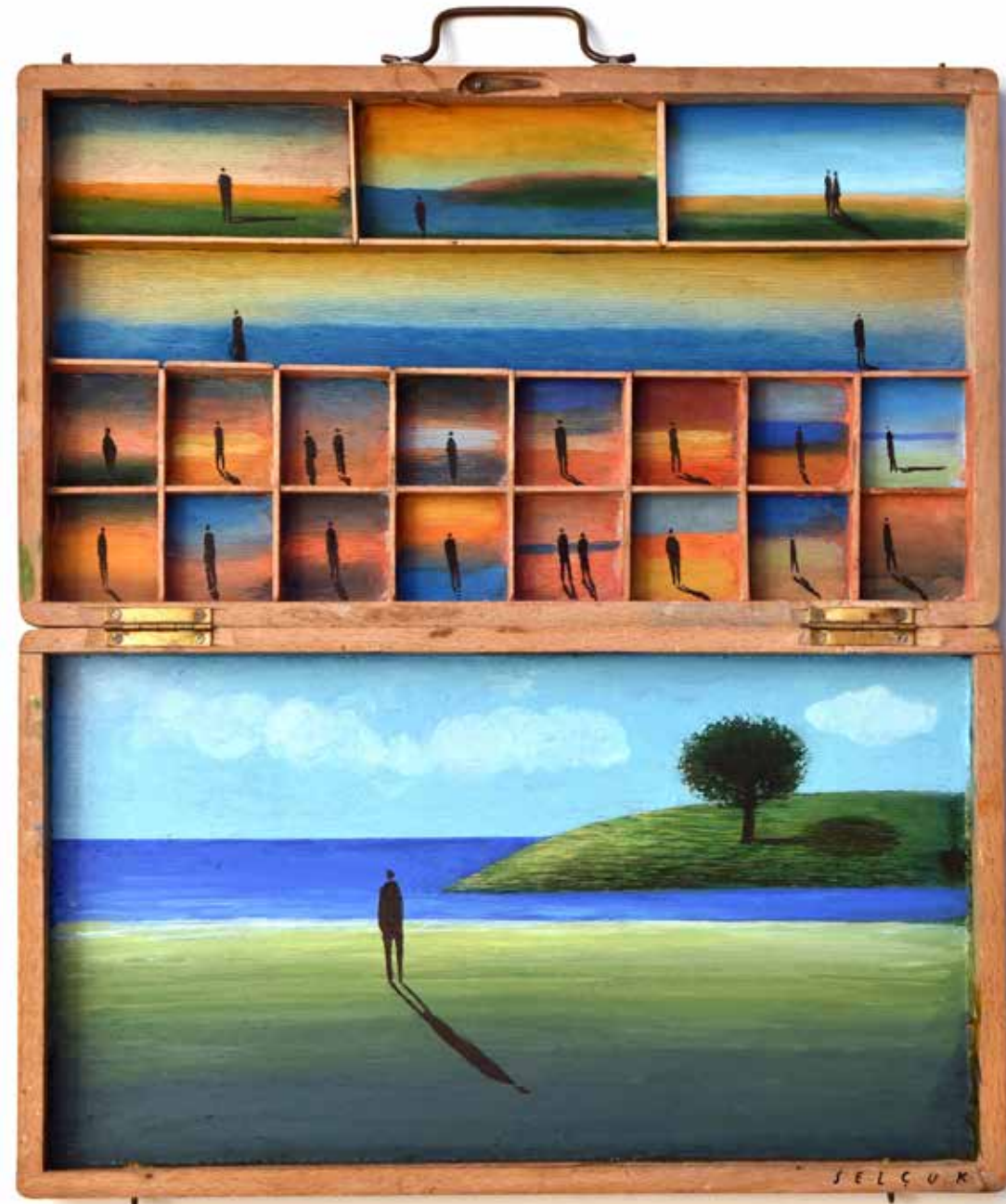
yürüyerek keşfetmek, dağ başındaki bir Budist tapınağını görmek için iki üç saatlik bir yolu tırmanmak keyifli bir eyleme dönüşebiliyor. Ancak hiçbir yürüyüşte, bir bebeğin ayakları üzerinde doğrulup ilk adımlarını atarken yaşadığı heyecanı duyamayız diye düşünüyorum.

Unutmak ve hatırlamak için de yararlı bir eylem yürümek. Sorununda sözünü ettiğiniz yazarlara Yaşar Kemal’i de eklemek isterim. Romanlarını önce kafasında yürüyerek yazan, eve dönünce de kâğıt üzerinde kayda geçiren büyük yazarımız her gün 10-15 km yürürdü.

U. K.: Sanat pratiğinizde sezimlenen ironik dil, bu serideki işlere de sirayet etmiş durumda. Bilindiği üzere, ironinin tarihsel serüveni Sokrates’ten Romantiklere oradan Søren Kierkegaard’a ve Jacques Rancière’e kadar uzanır. Anlatılmak istenenin çoklu anlamları, bir şeyi söylemenin farklı yollardan ifadesini mümkün kılar. İroni, *humour*’la kurduğu müsabet icabı, rasyonel aklı devre dışı bırakarak yeni gerçekliklere zemin hazırlar ve her türlü tahakküm mekanizmasını kısadevreye uğratar. Buradan hareketle, sanatın ironiyle ve *humour*’la kurduğu dirsek temasını nasıl yorumluyorsunuz?

S. D.: Henri Bergson, *Le Rire* (Gülme) kitabında şöyle ifade eder: “Komedi, tam etkisini üretmek için kalbin anlık bir anestezisi gibi bir şey vermesi gerektirir, saf akla hitap eder.”⁴

İroni ya da *Humour*’da neye nereden ve nasıl baktığımızla ilgisi var. Olmadık nesnelere alışılmışın dışında yan yana getirmekle şaşırtıcı imgeler yaratmak mümkün. Gerçeküstücülerin deyimiyle kolaj... Ignacio Ramonet, *Graffiches* (1994) kitabına yazdığı önsözde, gerçeküstücü yazar Comte de Lautréamont ile benim desenlerim arasında bir okuma yapar: “Lautréamont’da, bir teşrih masası üzerinde bir şemsiye ile dikiş maki-

Selçuk Demirel
Günler Geçerken, 2017
Ahşap kutu üzerine karışık teknik 36,5x32x2,4 cm

nesinin rastlantısal karşılaşmasından doğan güzellik söz konusuysen; Selçuk Demirel'de ise bir saat kadranı üzerinde uçan bir martının gölgesi zarif bir şiirsel etki yaratır. Aynı etki kahve fincanının altındaki kitaplar ya da biblo haline gelen kedi karşısında da yinelenir.”⁵ Orhan Pamuk ise *Defile* kitabım için yazdığı önsözde *humour* bağlamında şöyle der: “Selçuk Demirel'in çizgilerini sevmek mümkün mü? Onun resimlerine bakarken kendimizi olduğumuzdan daha akıllı bulduğumuz için severiz Selçuk'un çizgilerini. Yüzümüzde beliren gülümseme, hicvetmenin başkalarının zayıflık ve kusurlarını ortaya dökmenin sevinci değildir. Dünyayı akılla görmenin Selçuk Demirel'in çizgilerine bakarak zeki olabilmenin memnuniyetini verir bize.”⁶

Nitekim Bergson da Orhan Pamuk da akıldan söz eder. İroni, *humour* ya da gerçeküstü imajlar göz yoluyla doğrudan akla hitap ediyor. Böylece akılla gördüğümüzü anlayıp tepki veriyoruz. Bu tepki gülmek, kızmak, sarsılmak, utanmak şeklinde olabilir ve biz buna ironi ya da *humour* diyebiliriz.

U. K.: Sanatınızda sezimlenen ironi ve *humour* gibi faktörlerin yanında bir diğer husus da, kanımca, gerçeküstü imgeler vesilesiyle “doğal” olanın, doğaüstü olana dönüştürülmesinde gizlidir. Bu durum, aynı zamanda, Descartes'tan itibaren süregelen *kartezyen* düşünceyi, yani insan aklını her şeyin –doğanın, kültürün, nesnelerin, insan olmayan canlıların– üstünde tutan anlayışı tersyüz etmenin bir yöntemidir. Bu bağlamda, gerçeküstü imgelerin yeni gerçeklikleri yaratmadaki rolü hakkında neler söylemek istersiniz?

S. D.: Sözünü ettiğim “akıl”, Descartes'ın akılcı, aklımdan olmadığımı düşünüyorum. Aklın yüreğinden söz ediyorum. Bütün canlıların –ki buna insan da dahil– birlikte yaşamalarını düşünen bir aklı önemsiyorum.

*Başka Bir Yerde'nin*⁷ (2013) figürleri, fırça vuruşlarıyla aklın egemenliğinden kurtulan insanların özgürlüğünü hissettiriyordu bize. “Fırçasına güvenen, fırça darbelerinin rastlantısal güzelliğini kabul eden bir tutumu seviyor ve onu daha ressamca buluyorum.” Orhan Pamuk, *Defile* (2013) kitabım için yazdığı önsözün devamında ise “aklın egemenliğinden” kurtulan insanların özgürlüğünden söz ediyordu.

U. K.: 2019 yılında Avustralya'da

Selçuk Demirel
Somnolence, 2019
Nadar'ın bir fotoğrafı üzerine suluboya
21x27 cm

vuku bulan ve neredeyse bir yıl süresince devam eden yangın, Kaz Dağları'ndaki ağaç katliamı, pandemi nedeniyle ertelenmeseydi *Bir Ağacın Altında* sergisiyle aynı tarihlere denk düşecekti. Ayrıca biz söyleyişi gerçekleştirirken, "şimdi ve burada" Türkiye'nin dört bir köşesi korkunç yangınların etkisi altında kasıp kavruyor. "Ben Ormanın İçinde Orman Benim İçimde, Ben Yanarım Orman Yanar, İçim Bir Orman, İçim Yanar" adlı çalışmalarınız yaşanan tüm bu felaketleri düşününce hem görsel hem de dilsel yönüyle son derece manidar. Bu konu üzerine çalışırken hissiyatınız nasıldı?

S. D.: Söyleşimizin başında söylediğim gibi "Bir Ağacın Altında"nın resimlerini yaparken, Avustralya'da ormanlar yanıyor, Amazon Ormanları her gün biraz daha eksiliyor, Malezya'da Palmiye ağacı ekme için yok edilen binlerce yıllık ormanlar kesiliyordu. Bunları söylerken Türkiye'nin güneyi alevler içerisinde yanıyor. Memleketi yönetmekten âciz muktendirler, kalabalık konvoylarıyla hızla geçerken halkın kafasına çay paketleri fırlatıyor. Buna gülmek ya da irrasyonelitenin yarattığı ironik bir durum olarak algılamak da mümkün. Ama sanırım kimsenin gülecek hali kalmadı. İnsanların çaresizce yanan evlerine, ormanlarına, doğada yaşayan bütün canlıların yok olmasına bakmaları herkese acı veriyor. Evet, "İçim Yanıyor, İçim Bir Orman, Orman Yanar, Ben Yanarım".

Ülkeyi yalnızca yangınlarla yok etmiyoruz. Kaz Dağları'nı, Karadeniz yayla yollarını, dereleri, Artvin Kafkasör Yaylası'ndaki altın madeni için yok edilmeye başlanan ormanı da kaybediyoruz. Yakın bir gelecekte Artvin şehrinin varlığı da tehlike altında olacak. Kurutulan göller, Patara plajından çalınan kumlar, ölen pelikanlar, katledilen kadınlar; vatan toprağını arsa gibi gören, doğal çevreyi, sit alanlarını yapılaşmaya açan bu

zihniyet daha büyük doğal felaketlere davetiye gönderiyor.

Aslında "Bir Ağacın Altında"ki resimlerle doğaya, ağaca, kurda, kuşa, selam göndermek istedim. Çünkü onlarsız bir yaşam mümkün değil. Hatta anlamsız. Üzerinde yaşadığımız bu dünyadan başka bir dünya yok. Gidebileceğimiz başka bir gezegen de olmadığı gibi.

NOTLAR

- 1 Fernanda Pessoa, *Fragment d'un Voyage Immobile*, Rivages poche, Paris, 1990.
- 2 Selçuk Demirel, *Kıyıda Tek Başına*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2019.
- 3 İlhan Berk, *Dün Dağlarda Doluştım Evde Yoktum*, Adam Yayınları, İstanbul, 1993.
- 4 Henri Bergson, *Le Rire*, Puf, Paris, 1978.
- 5 Selçuk Demirel, "Selçuk, Le regard et les plaies", Ignacio Ramonet, *Graffiches* kitabına önsöz, 1994.
- 6 "Önsöz", Orhan Pamuk, Selçuk Demirel, *Defile* kitabı içinde, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2013.
- 7 Selçuk Demirel, *Başka Bir Yerde*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2013.

opet
Ultra
force

ultra performans. ultra temiz motor.
ultra yakıt tasarrufu.

**opet'se
fark eder**